
УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д.с.н. Елка Николаева Тодорова

катедра “Икономическа социология”

УНСС

Относно: конкурс за професор по научна област 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата; Научна специалност: “Социология”.

Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра “Икономическа социология” на ОИФ на УНСС съгласно Решение на АС № 5/12.07.2017г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед №2246/24.10.2017г. на Ректора на УНСС.

Документите по конкурса са предадени навреме и организацията им следва всички правила, изискуеми за участие в подобен конкурс.

Информация за кандидата в конкурса

В конкурса като единствен кандидат участва Мария Георгиева Стоянова, редовен доцент в катедра “Икономическа социология”, Общикономически Факултет към УНСС, която от 12 години е доцент и от 38 години изследовател и преподавател в УНСС.

Висшето образование на кандидата е от УНСС - магистър по икономика със специализация “Социология” (1979), и от Института по

социология към БАН - доктор по социология (2003). През 2005г. Мария Стоянова е избрана за доцент от Специализирания съвет по “Социология, антропология и науки за културата”.

В периода на научното и изследователското си израстване кандидатката е заемала редица позиции в ръководните органи на УНСС, сред които зам. декан на Общо икономически Факултет към УНСС, научен секретар на катедра “Икономическа социология”; председател на Атестационна комисия при ОИФ; председател на Факултетна комисия по оценяване по НИД; председател на Алумни клуб “Социология, икономика, психология в УНСС, и др. Извън УНСС доц. Стоянова е била член на УС на организации като БСА и Български синдик (сега Асоциация на българските бизнес консултанти), член на Съвета на директорите на акционерни дружества, председател на КС на Българска асоциация за регионални изследвания (БАРИ) и др.

Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Съгласно становището на Съвета по хабилитация на УНСС, Протокол №2 от 16.05.2017г., кандидатурата на доц. д-р Мария Георгиева Стоянова съответства на количествените и качествени изисквания приети от АС на УНСС и тя може да участва в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор”. Становището отразява резултатът от тайното гласуване на Съвета по хабилитация, че приемат представената Карта за изпълнение на количествените изисквания и Карта за изпълнение на качествените изисквания като съответстващи на изискванията на УНСС.

Количествените изисквания са спазени от кандидата. Изпълнението на задължителните и допълнителните изисквания според ЗРАСРБ (Чл. 29)

й носи оценка от над два пъти минималния праг от 600 точки, необходими за заемане на академичната длъжност „професор”.

Кандидатката е изпълнила 23 от общо формулираните в четири раздела 32 изисквания, с които е изпълнено изискването за покриване на наукометричните показатели и защитено правото на кандидата да заеме академичната длъжност „професор”. Част от неизпълнените качествени изисквания касаят извънредно високи постижения, рядко вписващи се в обсега на възможностите на кандидатите в конкурси – наличието на титлата „доктор хонорис кауза“ или сертифициран международен лектор с особени постижения в преподаването; опит като член на правителство или депутатство; член на групи за подготовка на национални документи, участия в електронни медии и др. В този смисъл смятам за некоректно да отправям каквато и да било бележка към отсъствието на подобен опит у кандидата.

Оценка на учебно-преподавателската дейност

Учебно-преподавателската работа на кандидатката заема основно място в нейното развитие като професионалист - М. Стоянова участва активно в тази дейност. На всяка от заеманите длъжности, на всяко отделно равнище на компетентност (главен асистент, доктор, доцент) М. Стоянова е водила както семинарни занятия, така и лекции. Прави впечатление още от наименованието на съответните дисциплините, които води, че насоката и профилът на професионалното израстване на кандидата се заявяват отрано. Тръгвайки от по-общите социологически дисциплини, постепенно тя се насочва към теми, които анализират най-съвременни проблеми на връзката икономика-общество. В периода сред

заемане длъжността на доцент, преподавателският интерес на М. Стоянова се насочва към областта на проблемните социални процеси и нежелателните ефекти на социалните конфликти.

Но дори когато доц. д-р М. Стоянова води лекции и семинарни занятия по основни и класически учебни дисциплини като Икономическа социология, Социална политика и Фирмена култура, тя внася иновативни елементи, отразяващи критичното ѝ мислене при оценка на съвременните условия на живот и търсенията ѝ в областта на социалните кризи. Доц. д-р М. Стоянова защитава този интерес като разработва и води и специализирани курсове по “Социология на кризите и конфликтите”, “Социология на несъстоятелността”, “Социология на конфликта: трудови конфликти”, “Управление на конфликти”, “Общество и криза”.

Затова в оценката за изпълнение на показателя “учебно-преподавателска дейност” аз поставям на най-високо място успешната реализация на разработените и четените от автора нови курсове по социология, разкриващи съвременните емпиричните проучвания и критичния анализ на конфликтите и кризите.

На второ място поставям написването и издаването на учебници и учебни пособия (помагала). Кандидатката участва в конкурса с един самостоятелен учебник; с тематични разработки в 3 учебника с колективно авторство; и с едно пособие за магистри. Учебната продукция на кандидата е пряко свързана с четените от нея учебни дисциплини и с отговорността ѝ като ръководител на магистърска програма, в помощ на която е издаденото пособие за разработване и защита на дипломна работа. Самостоятелният ѝ учебник е включен в списъка от задължителна произведения в

литературата към повечето от дисциплините в специалностите “Социология” и “Икономическа социология”, така както впрочем са и другите три учебника с колективно авторство, в които доц. Мария Стоянова участва.

На трето място като оценка за изпълнение на показателя “учебно-преподавателска дейност” е всеотдайната активност на М. Стоянова като ръководител на дипломанти и докторанти. И както не е случайно, че дългата ѝ преподавателска практика я прави желан ръководител от страна на студентите така, не е и случайно, че практически всички нейни дипломанти и докторанти защитават с добри оценки своите трудове.

Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

Научните интереси и научно-изследователската работа на доц. д-р Мария Стоянова се гради върху въпросите за обществото с неговите социални конфликти и върху теоретичните и практико-приложни проблеми на социологическия анализ на субектите на конфликтите - индивиди, групи, организации.

За участие в конкурса кандидатката е представила една монография, 3 студии и 12 статии. В последната група влизат една статия в научно списание, индексирано в Thomson Reuters, шест - в специализирани индексирани списания и пет - в научни списания с редколегия. Три от статиите са публикувани на английски език. Допълнително са посочени 11 участия в конференции в България и три - в чужбина.

Монографията проучва тезата за несъстоятелността (фалита) като институция и присъщите ѝ формални и неформални правила за регулиране на социалното поведение на длъжниците и взаимоотношенията им с

кредиторите. Монографията се отличава с висока актуалност и академична оригиналност. Това се отнася както до избора на обекта на изследване - фалита, така и до разкриването на теоретичните предпоставки за определянето му като институция. Като анализира конкретните бариери, стоящи пред изпадналите в несъстоятелност търговски дружества във всички отрасли на икономиката в България в периода от 1989г. до 2008 г., доц. д-р Мария Стоянова формулира и прогнозните очаквания за характера на последиците от подобно институционализиране на несъстоятелността. Според мен, това прави работата не само актуална, но и изключително полезна от гледна точка на нуждите на общественото управление.

Както монографията, така и студиите на кандидатката представят доц. д-р М.Стоянова като изследовател с широки интереси в областта на социологията и икономическата социология, като ерудиран автор и социалночувствителен учен към актуалните проблеми на съвременното ни общество.

Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси

Основните приноси, заявени от кандидатката в писмен вид, вярно отразяват качествата на нейното академично представяне. Бих се спряла на четири от тях, по два в научната и научно-приложната области, които смятам, че дават точно и обективна оценка на научните приноси на кандидатката.

На първо място към областта на теоретико-методологичния спектър: Очевиден научен принос е разкриването на социологическата трактовка на несъстоятелността като ярко явление, свързващо икономическата

социология с икономиката. Принос е не само осветляването на фалита като социално явление и определянето му като институция, но и намирането на аргументи в защита на тази теза чрез проучвателна дейност, почерпена от реалната среда на извършвания у нас икономически преход.

На второ място е областта на социалните конфликти и кризи, в която кандидатката анализира реално действащата икономическа и социална дисфункционалност, характерна за периода на преход в България и представя нов прочит на връзката общество-организации-човек. Предложените стратегии и механизми за управление на конфликтите, на свой ред методологически точно очертават и най-добрите практики за разрешаването им.

В практико-приложен аспект намирам, че предложената класификация на поколенията в реалната трудова среда на българското общество и тезата за ролята на “сребърната икономика” представлява несъмнен принос, защото дава редица нови възможности на изследователите и практиците - администратори, консултанти, социолози, психолози да извършват съвременни социални анализи и оценки, както и да правят удачни културални сравнения.

В същото поле на оценка е и следващият практико-приложен принос - използването на тезите на съвременното социално предприемачество за създаване на конкретна платформа с предложения, решения и препоръки на микро-, мезо- и макроравнище за включване на хората с увреждания чрез трудова дейност.

Лични впечатления за качествата на кандидатката

По отношение на личните ми впечатления от доц. д-р Мария Стоянова мога само да изразя твърдото си виждане, че кандидатката е изключително трудолюбив, коректен и отговорен преподавател и колега. Работила съм съвместно по няколко научни проекта с М. Стоянова, наблюдавала съм участието ѝ в научни форуми, били сме членове на изпитни комисии и т.н. Категоричното ми мнение е, че участието на доц. д-р М.Стоянова винаги е било ползотворно, че е допринасяло за постигането на повече съгласуваност и кохерентност в групите, че в качествено отношение нейното присъствие и работа винаги са били гаранция за успех.

Заключение

По отношение на задължителните изисквания, представената документация доказва, че са изпълнени всички нормативни изисквания (ЗРАСРБ, Правилник на УНСС за неговото приложение, Карти с критерии на УНСС) за придобиване на академичната длъжност “Професор” .

От запознанството ми с научно-изследователската работа на доц. д-р Мария Стоянова, у мен остава убеждението, че тя е професионалист на високо равнище и е в състояние да идентифицира, анализира и обясни сериозни социални проблеми. По отношение на преподавателската си дейност доц. Стоянова също така отговаря, както на изискванията, така и на професионалното равнище на публикационната ѝ дейност.

Изтъкнатите от мен достойнства в професионален и личен план на доц. д-р Мария Георгиева Стоянова ми дават основание убедено да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да предложат на

АС на УНСС, кандидатурата ѝ за назначаване на академичната длъжност „Професор” в катедра „Икономическа социология” по научна специалност „Социология” и научно направление „Социология, антропология и науки за културата” .

София, 20 ноември 2017 г.

Подпис: .....

(проф. д.с.н. Елка Тодорова)